

Αθήνα, 13 Οκτωβρίου 2026

ΕΡΩΤΗΣΗ

ΠΡΟΣ: *Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας*

Θέμα: «Ειδική μέριμνα για την τακτοποίηση παλαιών αυθαίρετων κατοικιών στις οποίες διαμένουν άτομα με αναπηρία – Προστασία της αξιοπρεπούς διαβίωσης και της πρόσβασης σε βασικά δίκτυα κοινής ωφέλειας»

Κύριε Υπουργέ,

Με αφορμή το νέο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το οποίο, σύμφωνα με δημοσίευμα της 13ης Οκτωβρίου 2026, βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση και προβλέπει διεύρυνση συγκεκριμένων εξαιρέσεων για αυθαίρετες κατασκευές της Κατηγορίας 5, θέτω υπόψη σας την ανάγκη ειδικής νομοθετικής μέριμνας για κατοικίες στις οποίες διαμένουν άτομα με πιστοποιημένη αναπηρία.

Σύμφωνα με το δημοσίευμα, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αφορούν, μεταξύ άλλων, παλαιές δηλώσεις αυθαίρετων και ορισμένες εγκαταστάσεις κοινωφελούς χαρακτήρα, χωρίς να προβλέπεται γενική επαναφορά της δυνατότητας υπαγωγής στην Κατηγορία 5.

Ωστόσο, ανακύπτει ένα ιδιαίτερα σοβαρό κοινωνικό ζήτημα που αφορά παλαιές αυθαίρετες κατοικίες, ανεγερθείσες πριν από την 28η Ιουλίου 2011, οι οποίες αποτελούν την κύρια και μοναδική κατοικία ατόμων με αναπηρία ή οικογενειών που τα φροντίζουν.

Σε αρκετές περιπτώσεις, οι ενδιαφερόμενοι αδυνατούν να ολοκληρώσουν τις απαιτούμενες διαδικασίες πολεοδομικής τακτοποίησης λόγω οικονομικής αδυναμίας, χρόνιων προβλημάτων υγείας, ελλιπούς ενημέρωσης ή πολύπλοκων ιδιοκτησιακών και διοικητικών εκκρεμοτήτων.

Οι συνέπειες ενδέχεται να είναι ιδιαίτερα σοβαρές, καθώς η αδυναμία πολεοδομικής διευθέτησης μπορεί να εμποδίζει την πρόσβαση σε βασικά δίκτυα κοινής ωφέλειας, όπως η ηλεκτρική ενέργεια, επηρεάζοντας άμεσα τις συνθήκες διαβίωσης των συγκεκριμένων νοικοκυριών.

Το άρθρο 2 παράγραφος 1 του Συντάγματος ορίζει ότι ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.

Παράλληλα, το άρθρο 21 παράγραφοι 3 και 6 κατοχυρώνει την ειδική κρατική μέριμνα για την υγεία και τα άτομα με αναπηρία, ενώ το άρθρο 25 παράγραφος 1 επιβάλλει την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.

Η προστασία των δικαιωμάτων αυτών πρέπει να συνεκτιμάται κατά τη διαμόρφωση της πολεοδομικής νομοθεσίας, χωρίς να παραγνωρίζονται η ασφάλεια των κατασκευών, η προστασία του περιβάλλοντος και η συνταγματική επιταγή ορθολογικού χωροταξικού σχεδιασμού.

Κατόπιν των ανωτέρω, ζητώ να εξεταστεί, στο πλαίσιο του υπό διαβούλευση σχεδίου νόμου, η θέσπιση ειδικής κοινωνικής ρύθμισης με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Α) Ειδική δυνατότητα υπαγωγής παλαιών κατοικιών: Να εξεταστεί περιορισμένη δυνατότητα υπαγωγής αυθαίρετων κατασκευών προ της 28ης Ιουλίου 2011, ακόμη και εφόσον εμπίπτουν στην Κατηγορία 5, όταν αποτελούν κύρια και μοναδική κατοικία ατόμου με πιστοποιημένη αναπηρία τουλάχιστον 67%, υπό αυστηρές προϋποθέσεις.

Β) Αυστηρός τεχνικός και πολεοδομικός έλεγχος: Η ενδεχόμενη υπαγωγή να προϋποθέτει τεκμηρίωση της παλαιότητας, έλεγχο στατικής επάρκειας όπου απαιτείται, καθώς και αποκλεισμό κατασκευών σε δάση, αιγιαλό, ρέματα, κοινόχρηστους χώρους και άλλες περιοχές στις οποίες η νομοθεσία απαγορεύει την τακτοποίηση.

Γ) Κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια: Να εξεταστούν μειωμένα παράβολα, πρόστιμα και δυνατότητες μακροχρόνιας αποπληρωμής για νοικοκυριά με άτομα με αναπηρία, ανάλογα με το εισόδημα και την περιουσιακή τους κατάσταση.

Δ) Ειδική διαδικασία για την ηλεκτροδότηση: Να θεσπιστεί σαφής, ταχεία διαδικασία εξέτασης αιτημάτων σύνδεσης με δίκτυα κοινής ωφέλειας, εφόσον πληρούνται οι απαραίτητες τεχνικές και νόμιμες προϋποθέσεις, με ιδιαίτερη προτεραιότητα σε περιπτώσεις άμεσου κινδύνου στέρησης ηλεκτρικής ενέργειας.

Ε) Μεταβατική προστασία: Να εξεταστεί η δυνατότητα προσωρινής προστασίας από την εκτέλεση διοικητικών μέτρων, για αυστηρά ορισμένο χρονικό διάστημα, όταν πρόκειται για μοναδική κατοικία ατόμου με αναπηρία και βρίσκεται σε εξέλιξη παραδεκτή διαδικασία πολεοδομικής διευθέτησης, χωρίς να θίγονται περιπτώσεις επικίνδυνων κτιρίων ή άλλοι επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

Ζ) Διαδικασία μίας στάσης: Να προβλεφθεί συντονισμός μεταξύ Υπηρεσιών Δόμησης, ΔΕΔΔΗΕ, δήμων και κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να ενημερώνονται εγγράφως για τις νόμιμες δυνατότητες, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τις διαθέσιμες μορφές κοινωνικής υποστήριξης.

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

1. Προτίθεται το Υπουργείο να συμπεριλάβει στο υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου ειδική ρύθμιση για παλαιές αυθαίρετες κύριες κατοικίες ατόμων με αναπηρία;
2. Εξετάζεται η δυνατότητα ειδικής αντιμετώπισης περιπτώσεων της Κατηγορίας 5 με αυστηρά κοινωνικά, χρονικά, περιβαλλοντικά και τεχνικά κριτήρια;
3. Προβλέπεται η καθιέρωση ειδικής διαδικασίας για την αποτροπή της στέρησης ηλεκτρικής ενέργειας από ευάλωτα νοικοκυριά, όταν υπάρχουν πολεοδομικές εκκρεμότητες που μπορούν να διευθετηθούν νόμιμα;
4. Προτίθεται το Υπουργείο να εξετάσει πρόσθετες οικονομικές ελαφρύνσεις και διοικητική υποστήριξη για άτομα με αναπηρία που επιδιώκουν τη νόμιμη τακτοποίηση της κύριας κατοικίας τους;

Κύριε Υπουργέ,

Η αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης αποτελεί σημαντική υποχρέωση της Πολιτείας. Εξίσου σημαντική, όμως, είναι η προστασία των ευάλωτων συμπολιτών μας, ιδίως όταν η εφαρμογή της νομοθεσίας μπορεί να επηρεάσει την πρόσβασή τους σε στοιχειώδεις συνθήκες ασφαλούς και αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Η θέσπιση μιας αυστηρά οριοθετημένης κοινωνικής ρύθμισης για παλαιές κατοικίες ατόμων με αναπηρία θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση χρόνιων προβλημάτων, χωρίς να συνιστά γενικευμένη νομιμοποίηση αυθαίρετων κατασκευών.

Παρακαλώ για την εξέταση των ανωτέρω προτάσεων και την ενημέρωσή μου σχετικά με τις προθέσεις του Υπουργείου.

Ο ερωτών Βουλευτής

Γεώργιος Μανούσος
B2 Δυτικού Τομέα Αθηνών